

[Indenrigsministeren.]

går ud fra, at tjenestemandsbetænkningen meget snart foreligger og kan give anledning til drøftelser inden for samrådet.

Til hr. Hastrup vil jeg gerne sige, at jeg vil være meget betænkelig ved at foretage delvise ændringer i den ordning, der nu gennem en årrække har været gældende, og jeg er enig med hr. Hastrup i, at praktiske grunde taler for en forlængelse. Jeg tror, vi skal forlænge loven uændret for en 2-årig periode. Jeg er heller ikke ganske sikker på, at det vil blive opfattet som rimeligt at foretage en ændring i den retning, hr. Hastrup tænkte på.

Til hr. Sigsgaard vil jeg gerne sige, at jeg ikke kan give sikkerhed for, at der sker en hurtig behandling i hovedstadssamrådet, men jeg håber, man dér forstår, at det er begrænset, hvilken tid man har til at finde frem til en frivillig løsning. Ellers må folketinget gribe ind. Vi kan ikke være i den situation, at vi — som jeg håber det — i 1970 har gennemført en omlægning af kommunestrukturen i væsentlige dele af landet, i hvert fald omkring alle centralkommuner, en omlægning af amtsgrænser o. s. v., og at hovedstadsområdet da ligger tilbage. Det er nødvendigt, man i hovedstadsområdet forstår, at nu må man handle, hvis man vil handle under frihed.

Jeg gentager mit forsigtige håb om, at det er sidste gang, denne lovgivning forlænges, og jeg takker for den — omend ikke alt for glade — tilslutning, jeg forstod der fra alle sider var til endnu en gang at forlænge denne lovgivning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om revision af den kommunale inddeling.

(Lovforslaget (nr. 41) findes i tillæg A. sp. 883, fremsættelsen i tidenden sp. 42).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om kommunernes styrelse.

(Lovforslaget (nr. 40) findes i tillæg A. sp. 801, fremsættelsen i tidenden sp. 42).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Ove Hansen: Det er tredje gang, de to foreliggende lovforslag er genstand for en første behandling, og derfor skal jeg ikke komme med mange bemærkninger. Jeg kan henvise til, hvad jeg har sagt ved de to tidligere førstebehandlinger.

Jeg vil dog gøre nogle enkelte bemærkninger i anledning af, at lovforslagene har været genstand for drøftelse i de kommunale organisationer. Det er forståeligt og naturligt, at vi drøfter dem dér, og det er også tilsigtet med behandlingerne her, at befolkningen skal gøres bekendt med forslagernes indhold.

Hvad angår lovforslaget om kommunernes styrelse, tror jeg, man i det store og hele er tilfreds. Problemerne vedrører lovforslaget om den kommunale inddeling, og det er forståeligt, at der her er et problem omegnskommunerne og centralkommunerne, købstæderne, imellem. Vi mærkede det på Bymæssige Kommuners årsmøde, hvor man i nogen grad var betænkelig ved, at en hel del af medlemskommunerne, forstadskommunerne, måske skulle indlemmes i købstæderne. Jeg kan godt forstå, at man fra Bymæssige Kommuners side er lidt utilfreds med eller lidt ked af en sådan løsning, for mange af kommunerne har løst deres opgaver på en god og tilfredsstillende måde. Men det skal erkendes, at er en købstadskommune indeklemt i det lille samfund, som kan findes i en købstad og omegnskommune, er det nødvendigt, at de finder sammen til en løsning. Derfor er det hensigten, at når der eksisterer ét samfund, skal det samtidig udgøre én kommune.

Man har fra Bymæssige Kommuners side talt om, om det ikke var muligt at etablere et særligt fællesskab forstadskommuner og købstadskommunen imellem. Det er muligt, det var en løsning, men jeg tror dog, den er vanskelig at praktisere. For skal man have

[Ove Hansen.]

et sådant fællesskab om visse opgaver — byplanlægning, byudviklingsplaner, vej- og kloakplaner, vandforsyning m. v. — så skal disse planer nu engang betales, hvis de skal realiseres, og dermed opstår der straks et problem vedrørende byrdefordelingen.

Det er hensigten med lovforslaget om revision af den kommunale inddeling at nedsætte en reformkommission, der skal tage sig af disse problemer, og jeg håber, det bliver muligt rundt omkring i landet at komme til forståelse mellem forstæderne og købstæderne langt de fleste steder. Man vil naturligvis kun det bedste, således at vi får kommuner, der bliver stærke og bærekraftige.

Jeg tror, interessen for de frivillige sammenlægninger sognekommuner imellem efterhånden er meget stor. Man er klar over, det er en nødvendighed, at kommunerne bliver større, og jeg tror derfor, mange frivillige sammenlægninger fremdeles vil finde sted. Jeg tror dog ikke, frivilligheden vil være en tilstrækkelig tilskyndelse; jeg tror, der er nogle kommuner, der ikke rigtig forstår sagens vigtighed, og derfor bliver det nok engang nødvendigt at forlange, at de sammenlægges. Men den tid den sorg.

Jeg vil gerne på mit partis vegne tilsiige medvirken til, at disse to lovforslag bliver gennemført. Nu er jo nogen tid af folketingsåret allerede gået, så jeg håber, vi får en udvalgsbehandling, der kan blive ret hurtig. Lovforslagene skulle jo gerne kunne vedtages inden april, så reformkommissionen kan komme i arbejde.

Jeg vil gerne ligesom ved de foregående førstebehandlinger foreslå, at vi nedsætter et udvalg, og at dette udvalg ligesom før bliver på 21 medlemmer.

Alfred Bøgh: Det er jo tredje gang, disse lovforslag er til første behandling her i tinget, og derfor er jeg enig i, at en dybtgående behandling er det ikke nødvendigt at foretage ved denne lejlighed, idet vel alle partier kan henvise til de udtalelser, de er kommet med tidligere.

Nogle ganske få bemærkninger skal jeg dog gøre. Jeg er glad for, at sammenlægningsspørgsmålet i sognekommunerne fortsat kan gå i det lykkelige spor, som det er kommet ind i, sådan at loven ikke fastsætter

noget tidspunkt, hvor man skal være færdig med sammenlægning af almindelige sognekommuner.

Det brændende spørgsmål er jo fortsat problemerne imellem forstad og by, og den tap, som det hele her kommer til at dreje sig om, er den reformkommission, som man påtænker at nedsætte. Derfor må man se med stor interesse både på dens sammensætning og på det kommissorium, de opgaver, den får. Mit parti er fortsat imod, at velledelede, store kommuner imod borgernes ønske skal indgå i centralkommunen; derfor er det naturligt, at vi ser nærmere på reformkommissionen og dens beføjelser. Jeg tror, at hverken kommissionens medlemmer eller ministeren er tjent med, at meget vigtige sager af den art kan afgøres efter simpel stemmeflerhed i en sådan kommission. Jeg mener, at man kan nå langt ad forhandlingens vej som hidtil, men med hensyn til de vigtige sager, hvor man ikke kan nå et resultat ved forhandling, mener jeg, vi må prøve under udvalgsarbejdet at finde frem til en sådan form, at det hverken bliver kommissionens medlemmer eller — jeg er lige ved at sige: den stakkels minister — der skal slå hovedet på sømmet. Dér mener jeg at det må være folketinget, der får det afgørende ord.

Det er nok muligt, at man samtidig kommer til at se på, om der ikke kan udarbejdes nogle regler for samarbejde imellem forstadskommunen og centralkommunen i de tilfælde, hvor det ikke lykkes at nå til enighed. Jeg er meget glad for, at jeg er næsten prædestineret til at blive medlem af det udvalg, der skal arbejde videre med det, for jeg ser, at der er en sognerådsformand, der har inviteret hele udvalget til Schweiz; jeg håber, det kan vente til foråret, til blomsterne springer ud, og jeg håber, at ministeren kommer med, for der er jo henvist til, at dernelde klarer man netop disse problemer ved et samarbejde imellem forstad og centralkommune.

Men det hele haster, og jeg vil udtale håb om, at vi kan nå til et resultat i denne samling. Når det drejer sig om de almindelige sognekommuner uden købstadinteresser eller -grænser, går arbejdet støt og godt, der er ikke store problemer dér; men der er jo masser af kommuner, også almindelige landkommuner, som støder op til en køb-

[Alfred Bøgh.]

stad, og som, indtil vi får denne lov igennem, ikke ved, hvordan de skal disponere; det har voldt og volder stadig væk mange vanskeligheder; jeg har mange henvendelser i den retning. Derfor må vi se, om vi ikke kan komme i gang med arbejdet snarest muligt, så problemerne, også de af mindre vigtig art, kan klares inden alt for længe.

Jeg vil derfor give tilslutning til, at vi fremmer arbejdet mest muligt i det kommende udvalg, sådan at reformkommissionen kan komme i gang. Forhåbentlig kan den også nå meget, meget langt ved forhandling, men jeg mener altså fortsat, at i de helt brændende spørgsmål må det være folketinget, der får afgørelsen.

Poul Sørensen: Også jeg skal henvise til, hvad jeg på mit partis vegne tidligere har udtalt om de fremsatte lovforslag. Vi vil med stor interesse arbejde videre i det kommende udvalg.

Jeg er enig i, at lovforslaget om kommunernes styrelse har vist sig at ramme det væsentligste, og vi har ikke mange bemærkninger at gøre, når vi nu går i gang i udvalget; det er vel en lov, som vi kan komme igennem med, og som der hurtigt kan skabes enighed om.

Det lovforslag, som det virkelig drejer sig om, er lovforslaget om den kommunale inddeling, og vi har jo her adskillige gange haft en drøftelse om dette meget vidtgående problem. Jeg vil gerne på mit partis vegne ved denne lejlighed udtale, at også vi ønsker at fremme en udvikling på frivillighedens grund. I den udstrækning, det overhovedet er muligt, vil vi stræbe efter at skabe sådanne arbejdsforhold omkring denne lov, at man ikke griber voldeligt ind imod borgernes ønsker ude i kommunerne. Det er betryggende at vide, at den almindelige sammenlægning af sognekommuner går sin gang. Hvor man kommer, finder man stor forståelse for det arbejde, der her skal gøres, og for det resultat, man skal nå frem til. Men det er selvfølgelig rigtigt, som tidligere ordførere har understreget, at den store vanskelighed ligger omkring købstæderne og købstædernes omegnskommuner; her er det jo særlig de store kommuner, det drejer sig om.

Det centrale punkt for os er selvfølgelig

at få klaret op og nå frem til en ordning omkring de beføjelser, som lovforslaget, om det gennemføres, giver ministeren og kommunalreformkommissionen. Vi har vore store betænkeligheder ved at slippe lovforslaget sådan, at man uden at spørge andre for så vidt kan gribe ind over for store, selvstændige, dygtigt udbyggede kommuner. Derfor vil vi allerede på nuværende tidspunkt, som vi tidligere har gjort det, over for indenrigsministeren pege på, at det er et forhold, som vi i hvert fald under udvalgsarbejdet vil søge at få klaring på, sådan at vi i hvert fald nogenlunde ved, hvad det er, vi til syvende og sidst ender i; det kan man jo ikke vide, hvis man vedtager lovforslaget, således som det er fremsat her.

Jeg har med stor interesse fulgt de drøftelser, der har været i de kommunale organisationer, og har også lagt mærke til den ængstelse, der kom til udtryk ved de bymæssigt bebyggede kommuners landsmøde, men jeg fandt også i formandens beretning og i de indlæg, der kom — selv om de var kritiske, selv om de var ængstelige — alligevel en forståelse for hele spørgsmålet. Jeg har tidligere peget på, at den nye amtsinddeling, som er indbygget i lovforslaget, hvorefter amtskommunerne skal omfatte såvel sognekommuner som købstadkommuner, måske kunne blive det instrument, som der kunne arbejdes med, hvis man vil gå den vej, som jeg meget gerne ønsker: at lade flest muligt omegnskommuner forblive selvstændige, hvis de i deres opbygning og størrelse føles berettigede til det.

Alt dette er selvfølgelig ting, som man kun i et udvalg kan gennemdrøfte i dybden, men jeg har lige villet pege på det her ved lovforslagernes første behandling. Jeg vil gerne tilsige vort partis støtte til og interesse for at arbejde med disse to lovforslag og vor medvirken til så hurtig en behandling, som det nu engang kan lade sig gøre.

Sigsgaard: I mit parti er vi enige om, at der er behov for en kommunereform. Vi mener, at der er mange rigtige tendenser i lovforslagene, og vi ser derfor positivt på dem. Men vi har den opfattelse, at inddelingsloven i sit indhold ikke er tilstrækkelig radikal og konsekvent.

[Sigsgaard.]

Lovforslagets sigte er for det første en sammenlægning af primærkommuner, sådan at den normale mindstestørrelse for en kommune bliver omkring 6.000 indbyggere. Dette tal har man fundet frem til ved at analysere de kommunale hovedopgaver, og det er meget sandsynligt, at en kommune af den størrelse lader sig administrere nogenlunde rationelt. Der er bare det ved det, at det befolkningsunderlag, der i dag er tilstrækkeligt, nok ikke vil være det i fremtiden, også fordi kommunerne efterhånden vil komme til at påtage sig en del nye opgaver. Det er altså ikke nok at fastlægge strukturen ud fra en viden om de kommunale opgavers natur i dag, bl. a. fordi den viden ikke siger noget om, hvordan afgrænsningen mellem storkommunerne bør være.

Socialistisk folkeparti mener derfor, at de fremtidige kommunegrænser i høj grad bør bestemmes af det, som man kalder kommunikationsmønsteret i samfundet. Med andre ord, de bør så vidt muligt følge grænserne mellem de ca. 100 handelsområder, som vort land ret tydeligt er inddelt i, og de eksisterende handels- og servicecentre bør blive sammenfaldende med de kommunale centre, så vidt det er gørligt. Det er praktisk, at folk kan finde de kommunale kontorer og institutioner dér, hvor de nu alligevel køber tøj og går til tandlæge. Vi bilder os ikke ind, at vi kan nå frem til en sådan kommuneinddeling ved et snuptag, men den bør så afgjort være målet.

For det andet tilsigter lovforslaget indlemmelse af købstæderne i amtskommunerne. Heri er jeg enig. Den åbner også mulighed for visse revisioner af amtsgrænserne i øvrigt. Jeg er overbevist om, at er der brug for sammenlægning af primærkommunerne, så er der nøjagtig lige så meget brug for sammenlægning af amtskommuner, og dette bør loven åbne mulighed for. Landsplanudvalgets regioninddelingsbetænkning, som ministeren sidst sagde at han syntes komplicerede situationen — det gør virkelighedsnær saglighed jo ganske tit — peger jo ganske klart i den retning, altså en nedbringelse af antallet af amtskommuner. Jeg tror, antallet må bringes ganske væsentligt ned. Jeg har

tidligere foreslået og vil gentage det i dag, at vi sigter mod de 12, som landsplanudvalget foreslår i betænkningens skitse 3. Det er et forholdsvis moderat førstemål, og det giver nemme muligheder for senere at gå videre, såfremt der viser sig behov herfor.

Lovforslaget tilsigter for det tredje en regulering af den kommunale inddeling omkring byerne efter det princip, at det område, der naturligt kan karakteriseres som et sammenhørende bysamfund, også normalt bør udgøre én og kun én kommune. Det er jo et smukt og sagligt princip. Jeg er kun bange for det lille ord „normalt“, der jo er prisen for kommissionens enighed om forslaget. Jeg er bange for, at prisen var for høj, at resultatet vil blive, at der vil blive gennemført sammenlægninger dér, hvor der er et moderat behov derfor, men at dér, hvor behovet er akut og måske desperat, vil det blive alt for svært at nå et resultat. Jeg tror altså, at lovforslaget bør give bedre muligheder for indgriben, selv om jeg tror, at vi, ligesom hr. Poul Sørensen mente, skal afstå fra ligefrem voldelig indgriben og bringe ikke-voldsprincippet i anvendelse også her. Men der er jo mellemveje at gå.

Hovedstadsområdet er holdt helt uden for lovforslaget. Jeg skal ikke sige meget om hovedstadsområdet, det var vi inde på for et øjeblik siden. Jeg forstår ministeren og kommissionen; det er givetvis det nemmeste at holde det udenfor, men det er så sandelig ikke det rigtige.

Hvad styrelsesloven angår, skal jeg henviser til mine udtalelser om den her i tinget den 25. oktober i år og nu kun nævne et par ting.

Lovforslaget giver kommunerne noget friere hænder end hidtil, og den tendens er rigtig. Dertil bør komme — det er en naturlig følge af sammenlægningerne — at kommunalbestyrelsernes medlemstal som hovedregel udvides betragteligt, eller at der i hvert fald åbnes mulighed for en sådan betragtelig udvidelse.

Endelig ville jeg være meget glad for, om enkelte paragraffer kunne ændres, sådan at små partier kunne blive bedre repræsenteret i udvalg og ved fordelingen af hverv. I dag er der mulighed for at, skal vi sige snyde dem på det groveste.

Mit parti er alt i alt indstillet på et posi-

[Sigsgaard.]

tivt, grundigt og tilpas kritisk arbejde med lovforslagene, og vi er også indstillet på at arbejde hurtigt, men af den grund ikke mindre grundigt.

Arthur Jacobsen: Jeg har forstået, at folketinget har haft disse to lovforslag til en grundig gennemgang i forrige samling. Men som ny ordfører for mit parti vil jeg dog gerne komme med nogle få bemærkninger til lovforslagene.

For det første er der lovforslaget om revision af den kommunale inddeling. Herom vil jeg gerne sige, at mon ikke Den danske Købstadforening ved sin enstemmige beslutning på årsmødet i Århus i 1964 om købstadernes indplacering i amterne var med til at skabe et mildere klima og et fastere sigte for de kommende nye amtsdannelser? Ligesom de fleste store omegnskommuner ønsker at afvente folketingets principielle stillingtagen til spørgsmålet om samling af de administrativt delte bysamfund, er for købstadernes vedkommende en tilslutning til amtskommunen netop afhængig af, at købstadkommunerne får løst de væsentlige forstadsproblemer og bliver sikret arealer for en hensigtsmæssig udvikling — en udvikling, der rækker langt frem i tiden, ikke kun en dispositionsperiode på 15 år. Mon ikke alle landets kommuner, store og små, ønsker denne sikkerhed langt frem i tiden på alle områder og ikke har så meget imod sammenlægnings-tanken, hvis mulighederne for at løse opgaverne bliver forbedret? Jeg synes, at de mange frivillige sammenlægninger taler for noget sådant.

Men problemerne er jo ikke ens for alle kommunerne. Nogle gror langsomt, og andre har en strategisk beliggenhed, der gør dem til stærkt voksende kommuner. I forbindelse med købstadernes og amternes stilling, der efter lovforslaget skal løses senest til 1970, vil jeg gerne henlede opmærksomheden på de stærkt voksende kommuner, hvor der i overensstemmelse med fremtidig landsplanlægning må tages et fornødent hensyn til grænsedragningen. Forhåbentlig kan vi komme igennem med disse forhold gennem frie forhandlinger.

Om byrdefordelingen vil jeg ikke undlade at sige, at det er et af de store problemer

for mange kommunalfolk, som gerne ser denne byrdefordeling imellem amterne og kommunerne afklaret i samme takt, som strukturen bliver lagt i fastere rammer. Hvis de nuværende amtsgrænser med enkelte undtagelser bevares, og hvis en afklaring af kommunernes fremtidige opgaver og af principperne for deres økonomiske grundlag nu fandt sted, ville der allerede på nuværende tidspunkt være større mulighed for en tidligere, frivillig opfyldelse af den målsætning, som lovforslaget indeholder.

Med hensyn til forslag til lov om kommunernes styrelse vil jeg gerne komme lidt ind på § 3. Jeg har forstået — hvilket fremgår af kommunallovskommissionens betænkning — at man ikke er enig i tilrettelæggelsen af den amtskommunale administration. Flertallet har ønsket, at amtsrådet på linje med andre kommunalbestyrelser selv skal vælge sit administrative personale, herunder lederne af den amtskommunale forvaltning. Man kan ikke undlade at ytre betænkelighed over for de vanskeligheder, som en deling af den nuværende amtsadministration vil indebære. En overgangsperiode, hvor amtmanden blev bevaret som leder af den amtskommunale administration, ville jeg i og for sig tro var noget, der burde overvejes. En deling vil jo øjeblikkelig være personalemæssigt krævende.

I § 5 fastsættes kommunalbestyrelsens medlemsantal til mindst 5 og højst 25 og i amtskommunerne til mindst 13 og højst 25. Så kan man jo spørge: er denne repræsentation stor nok? Når kommunernes antal efterhånden formindskes til en tredjedel af de nuværende, falder samtidig de folkevalgtes antal om ikke tilsvarende, så vel med cirka halvdelen, og er det ikke fortrinsvis medlemmer af sogneråd, byråd og amtsråd, der er kernen i de politiske organisationer og derfor er med i en aktiv indsats for dansk folkestyre? Mange af de store primærkommuner ud over landet vil efter reformen kunne sammenlignes med omegnskommunerne i Københavns amt, hvor flere af disse i forhold til indbyggerantallet har en meget lille kommunalbestyrelse. Burde vi ikke i den forbindelse kigge en lille smule på Norges og Sveriges forhold?

Hvad angår § 16, stk. 5, der giver kom-

[Arthur Jacobsen.]

munalbestyrelsen ret til med tilsynsmyndighedens samtykke at tillægge formændene for de udvalg, der er nedsat af kommunalbestyrelsen, et årligt honorar, tror jeg nok, at vi i købstæderne vil hilse noget sådant med glæde, for der har været et stærkt behov for noget sådant i de senere år. Når udvalgene nu skal nedskæres, så vi får et økonomiudvalg på kun 5 personer, og når det vil være praktisk — i hvert fald har mange købstæder indrettet det således i henhold til deres vedtægter — at de store udvalgs formænd sidder i kasse- og regnskabsudvalget, får man dér en så stor arbejdsbyrde, at dætbetalingen efter min formening ikke slår til. Jeg vil derfor finde det rimeligt, at der bliver mulighed for, at disse formænd kan få i hvert fald en beskedne aflønning for den arbejdsindsats, som de foretager på disse områder, og at det derved muliggøres, at alle kan deltage i dette borgerlig ombud, at en arbejdsmand også kan være medlem af et sådant stærkt arbejdende udvalg.

Efter bestemmelserne i § 47, stk. 2, henføres tilsynet med samtlige primærkommuner til et lokalt tilsynsråd på 5 medlemmer med amtmanden som formand. Det må være rigtigt at revidere grundlaget for den kommunale virksomhed, at ændre tilsynet, så man sigter imod at samordne kommunernes og statens økonomiske politik, og stk. 2 sigter vel mod denne tilpasning gennem indenrigsministerens fastsættelse af forskrifter for tilsynsrådenes beføjelser. Kunne disse beføjelser ikke indføres i selve loven, så man havde klarhed over målsætningen? Jeg håber, at rammerne for den fremtidige kommunale virksomhed må kunne fastlægges således, at kommunerne inden for disse nye rammer kan få lov til at arbejde på eget ansvar og i nogen grad frit prioritere de kommunale arbejder.

Det radikale venstre vil medvirke til løsningen af kommunalreformen og vil se velvilligt på disse to lovforslag, når de kommer til behandling i udvalget.

Diderichsen: Også jeg skal henholde mig til de synspunkter, som jeg fremsatte ved første behandling den 25. oktober, og kun lige understrege, at liberalt centrum

jo lægger megen vægt på denne lovgivning og anser det for overordentlig vigtigt, at man når frem til den rette inddeling. Ligesom hr. Sigsgaard vil jeg — ligesom jeg gjorde sidst — fremhæve, hvor vigtigt det er, at man også får landsplanlægningsudvalgets ideer ind i billedet og så vidt muligt når frem til sunde, store regionale områder.

Desuden vil jeg udtale et lille hjertesuk med hensyn til det storkøbenhavnske område og spørge indenrigsministeren, om der foreligger planer om en lovgivning i så henseende, for det ville jo være et meget stort fremskridt, hvis vi endelig kunne nå frem til en sund og organisk struktur også i dette meget centrale område. Vi stiller os altså meget positivt over for lovforslagene, omend vi mener, at de bør underkastes en velvillig, men kritisk behandling i den retning, som jeg her igen har antydnet.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Jeg vil gerne sige til hr. Diderichsen, at der ikke foreligger planer med henblik på en lovgivning vedrørende Storkøbenhavn, idet vi jo stadig afventer Hovedstadskommunernes Samråds indstilling. Så vidt jeg er orienteret, vil Hovedstadskommunernes Samråd meget snart stå over for det grundlag, der ligger i tjenestemandsbetænkningen, og jeg har de gange, jeg har haft lejlighed til at drøfte problemerne med Hovedstadskommunernes Samråd, lagt megen vægt på, at man nu var opmærksom på, at man måtte fremskynde sit arbejde, medmindre man ville se en lovgivning hen over hovedet på dette meget store område.

Jeg tør måske sige, at for hver gang vi får disse lovforslag til behandling, i hvert fald for så vidt angår strukturændringerne, bliver jeg mere og mere pessimistisk.

Jeg er enig med hr. Ove Hansen, når han siger, at han stiller sig tvivlende over for, om man kan etablere det nødvendige samarbejde mellem centralkommunen og omegnskommunerne, uden at der finder en sammenlægning sted, idet han navnlig peger på, at problemet jo er, hvem der skal finansiere de fælles bestræbelser. Jeg tror, han har ret i, at det nok kan være tvivlsomt, hvor langt man kan nå ad frivillighedens vej.

Jeg er enig med hr. Ove Hansen i, at

[Indenrigsministeren.]

det ville være meget lykkeligt, om disse to lovforslag kunne gennemføres i dette folketingsår, det gælder i hvert fald strukturloven, idet vi ellers ikke vil kunne overholde de tidsterminer, jeg har forstået vi i og for sig alle tilstræber at overholde; styrelsesloven haster det vel knap så meget med, men i hvert fald revisionen af den kommunale inddeling skulle gerne være lovfæstet inden dette folketingsårs udgang, så reformkommissionen kan komme i arbejde.

Det var vel navnlig hr. Alfred Bøghs og hr. Poul Sørensens betragtninger, der fremkaldte sorg i mit sind. Jeg forstår, at man sådan er ved at gå lidt på afstand af det, der var opnået enighed om i kommunallovskommissionen, hvor man jo nåede frem til et kompromis, tiltrådt fra alle sider, om det centrale spørgsmål vedrørende bykommuner og omegnskommuner, nemlig at kommuner, der udgør ét bysamfund, normalt skal være én kommune. Jeg forstår som sagt både på hr. Alfred Bøgh og hr. Poul Sørensen, at man nu — må jeg bruge det udtryk — er lidt på vej bort fra dette princip. Hr. Alfred Bøgh brugte udtrykket, at vellede, store kommuner ikke bør indgå i centralkommunerne. Og hr. Poul Sørensen talte om en udvikling på frivillighedens grund, og at flest muligt omegnskommuner bør forblive selvstændige.

Det er naturligvis et problem, vi kommer til at diskutere særdeles indgående i det 21 mands udvalg, jeg nu regner med bliver nedsat, men jeg har vedvarende den opfattelse, at medmindre vi fastholder grundprincippet i lovforslaget, får vi ikke en rationel løsning af strukturproblemet landet over.

Jeg forstår udmærket godt de synspunkter, der fremføres i omegnskommunerne, i dem, vi kan kalde de store, vellede kommuner, de kommuner, som gennem en årrække har løst deres kommunale problemer på en måde, der ikke lader sig klandre. Jeg forstår meget vel disse synspunkter, men heroverfor står jo hensynet til det, vi kan kalde helhedsindtrykket af det bysamfund, hvorom det drejer sig, altså sikkerheden for, at arbejdet koordineres inden for det, der reelt er ét bysamfund. Men det er da klart, at også jeg har fået

henvendelser fra mine partifæller i omegnskommunerne, der vel bedømmer problemet på nøjagtig samme måde, som jeg forstår hr. Poul Sørensens partifæller i de store omegnskommuner gør det, og det er klart, vi ikke uden videre kan feje disse henvendelser til side, og derfor må vi meget indgående drøfte problemet i det kommende udvalg.

Til hr. Alfred Bøgh vil jeg gerne sige, at det er mit indtryk, at vi er nået temmelig langt frem under udvalgsarbejdet, idet alle spørgsmål, der indtil videre er stillet fra administrationen vedrørende de to lovforslag, så vidt jeg kan se, er besvaret, så vi har altså et ganske godt grundlag for at gå videre med arbejdet i udvalget.

Hr. Sigsgaards udgangspunkt synes at være det stik modsatte af de herrer Alfred Bøghs og Poul Sørensens. Jeg skal ikke knytte så mange kommentarer til det, hr. Sigsgaard har sagt. Han mener, at de 6.000 indbyggere, der er foreslået som det befolkningsmæssige grundlag for sognekommunerne, vel nok vil være passende til løsning af de opgaver, kommunerne i øjeblikket har, men at det i fremtiden vil være for lidt. Det problem kan vi naturligvis se på, vi kan diskutere det, men dets løsning afhænger vel også af, i hvilken retning opgavefordelingen mellem kommunerne kommer til at gå. Jeg vil nu for min del være betænkelig ved at søge at presse en udvikling frem, der gør kommunerne befolkningsmæssigt alt for store, specielt hvor de ligger i de tyndt befolkede egne.

Hr. Sigsgaard pegede også som tidligere på, at han ønskede færre amtskommuner. Jeg vil gerne gentage, hvad jeg dengang sagde, at jeg nok vil være lidt betænkelig ved at gå bort fra det, der har traditionen for sig, det, der er det indarbejdede, men jeg er ikke blind for, at der må ske væsentlige ændringer af grænserne mellem amtskommunerne, og at dette vel nok i adskillige tilfælde må føre til, at amtskommuner sammenlægges til én amtskommune eller rettere én sekundærkommune.

Til hr. Arthur Jacobsen vil jeg gerne sige, at det jo var klart for os alle, at det var en borgmester i en købstad, der talte, og det varmede mig naturligvis om hjertet, for jeg har jo også mange partifæller i købstæderne, som ser anderledes på disse

[Indenrigsministeren.]

problemer, end man gør i omegnskommunerne.

Hr. Arthur Jacobsen gjorde nogle bemærkninger til en række enkeltheder i styrelsesloven. Jeg skal kun nævne nogle enkelte af dem. Hr. Arthur Jacobsen spurgte, om det ikke var en rimelig ordning at lade amtmændene i hvert fald i en overgangsperiode fortsætte som ledere af amtets administration. Til det spørgsmål vil jeg gerne sige, at det jo er en tankegang, jeg personlig har været inde på og har fremsat her i tinget, men jeg har forstået, at det løb er kørt, at et overvældende flertal i folkettinget har lagt sig fast på, at vi skal have en folkevalgt leder af amtskommunen, og vi må derfor også tage stilling til det vanskelige problem om delingen af amtets administration mellem det amtskommunale og det lokale centralstyre.

Med hensyn til antallet af medlemmer i kommunalbestyrelser skal jeg blot nævne, at jeg ikke tror, det er rigtigt at foretage en sammenligning med Norge og Sverige, idet forholdene med henblik på kommunalbestyrelsernes stilling administrativt er en helt anden i Norge og Sverige, end tilfældet er her i landet, hvorfor man også i disse lande må anse det for anbefalelsesværdigt at have mange flere medlemmer i kommunalbestyrelserne, end vi har her i landet, hvor kommunalbestyrelsernes medlemmer er administrerende.

Må jeg endelig til sidst sige, at det, vi står over for at skulle gennemføre i de kommende år, er den samlede kommunalreform, og med fremsættelse og gennemførelse af disse to lovforslag, strukturloven og styrelsesloven, er kun en del af problemerne løst. Et lige så stort, ja, måske større problem er spørgsmålet om fordelingen af byrder og opgaver imellem på den ene side staten og på den anden side kommunerne og mellem sekundær- og primærkommunerne indbyrdes og i denne forbindelse skabelsen af et nyt skattegrundlag for de kommuner, som fremover skal bære større byrder og

løse større opgaver end hidtil. Vi har nedsat et ministerudvalg til at overveje disse problemer, og vi går i gang med arbejdet, så snart vi fra det af tjenestemænd bestående byrdefordelingsudvalg har modtaget beretning. Under hvilken form arbejdet så bør videreføres, vil vi til den tid tage stilling til, men vi har altså taget sagen op, fordi vi ved, at det vil være formålstjenligt at nå frem til en løsning af disse to vigtige spørgsmål, byrde- og opgavefordelingen og beskatningsgrundlaget, samtidig med at den øvrige del af den samlede reform træder i kraft, som vi håber, til det ordinære kommunale valg i 1970.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at de to lovforslag henvises til et udvalg på 21 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om nedslag i skatteansættelsen for folkepensionister m. fl.

(Lovforslaget (nr. 22) findes i tillæg A. sp. 25, fremsættelsen i tidenden sp. 36).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Eigil Schytt: Dette af finansministeren fremsatte lovforslag imødeses af de pensionister, som omfattes af denne lovgivnings bestemmelser, med megen interesse, idet de forbedringer, der er sket det sidste års tid på pensionsområdet, skattemæssigt vil blive ramt meget hårdt, dersom en